

Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi
Journal of Terrorism and Radicalization Studies

Haziran 2022, Cilt: 1, Sayı: 2, ss.367-396

June 2022, Volume: 1, Issue: 2, pp.367-396

ISSN 2792-0518 (Basılı/Print)

ISSN 2822-2334 (Çevrimiçi/Online)

Makaleye ait Bilgiler / Article Information

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Başvuru Tarihi / Application Date : 30 Mayıs 2022 / 30 May 2022

Makale Kabul Tarihi / Acceptance Date : 23 Haziran 2022 / 23 June 2022

Makale Yayım Tarihi / Publication Date : 30 Haziran 2022 / 30 June 2022

Makalenin Başlığı / Article Title

İnternet ve Sosyal Medyada Terör Eylemleri: PKK Örneği

Terrorist Actions on Internet and Social Media: PKK Case

Yazar(lar) / Writer(s)

Saffet KÜRKCÜ ve Mehmet Emin ERENDÖR

Atıf Bilgisi / Citation:

Kürkçü, S. ve Erendor, M.E. (2022). İnternet ve Sosyal Medyada Terör Eylemleri: PKK Örneği. *Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi*, 1(2), ss.367-396, DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/trad.13>

Kürkçü, S. ve Erendor, M.E. (2022). Terrorist Actions on Internet and Social Media: PKK Case. *Journal of Terrorism and Radicalization Studies*, 1(2), pp.367-396, DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/trad.13>

Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi Derneği

Research Center for Defense Against Terrorism and Radicalization Association

Adres/Address: Beytepe Mah. Kanuni Sultan Süleyman Bulvarı 5387. Cadde
No:15A D:58

06800 Çankaya/Ankara

Telefon/Telephone: +90 312 441 11 50

www.tradergisi.com

e-posta/e-mail: editortrad@teram.org

İNTERNET VE SOSYAL MEDYADA TERÖR EYLEMLERİ:

PKK ÖRNEĞİ

Saffet KÜRKCÜ*, Mehmet Emin ERENDOR**

ÖZET

Uluslararası sistemde yaşanan her olumlu gelişim bireyler ve devletler için çeşitli avantajlar yaratmış olsa da bu olumlu gelişmeler ya da diğer bir ifadeyle teknolojik gelişmişlikler terör örgütleri tarafından da aktif olarak kullanılabilmekte ve gerek bireyler gerekse de devletler için olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu çalışmanın temel amacı internetin gelişmesi ile birlikte terör örgütlerinin bu yeni ortamı hangi amaçlar çerçevesinde kullandıklarını değerlendirerek PKK terör örgütü özelinde bir analiz yapmaktır. Özellikle Suriye iç savaşı ile birlikte başlayan süreçte farklı adlarla da eylemlerine devam eden bir örgütün sadece geleneksel terör faaliyetleri kapsamında eylemler gerçekleştirdiğini söylemek zordur. Bu sebeple PKK terör örgütünün siber ortamdaki faaliyetlerinin analiz edilmesi de önemli bir boyut olarak ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *PKK, Sosyal Medya, Terör, Terörizm, Siber Terör.*

TERRORIST ACTIONS ON INTERNET AND SOCIAL MEDIA: PKK CASE

ABSTRACT

Although every positive development in the international system has created various advantages for individuals and states, these positive developments or in other words technological developments can be actively used by terrorist organizations and may cause negative consequences for both individuals and states. The main purpose of this study is to make an analysis of the PKK terrorist organization by evaluating the purposes of the new environment of terrorist organizations with the development of the Internet. It is difficult to say that an organization that continues its actions under different names in the process that started with the Syrian civil war, which started with different names, is only carried out within the scope of traditional terrorist activities. For this reason, the analysis of the cyber activities of the PKK terrorist organization stands out as an important dimension.

Key Words: *PKK, Social Media, Terror, Terrorism, Cyber-Terrorism.*

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: 2150Y08007@manas.edu.kg, ORCID: 0000-0002-3171-0051.

** Doç. Dr., Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: mehmet.erendor@manas.edu.kg, ORCID: 0000-0002-8467-0743

Makale Başvuru Tarihi / Application Date: 30 Mayıs 2022 / 30 May 2022

Makale Kabul Tarihi / Acceptance Date: 23 Haziran 2022 / 23 June 2022

GİRİŞ

Tarih boyunca hem devletler hem de bireyler için büyük bir tehdit olarak ortaya çıkan terörizm, teknolojinin gelişmesi ile birlikte kendini evirmeye başlamış ve bu doğrultuda gerek saldırı gerek eleman temini gerekse de maddi anlamda teknolojinin getirmiş olduğu yenilikleri de kullanmaya başlamıştır. Gelişen teknoloji ile modern şartlara uyum sağlayan terörizm, modernleşmenin getirisiyle sürekli yeni teknik ve taktikler geliştirerek, daha etkin bir hale gelmiştir. Bu durum daha uzak bölgelerde daha fazla eylem yapma imkânı tanıdığı gibi teknolojiyi etkin kullanan bireyler ve toplumlar için de giderek artan psikolojik sorun yaratmaya başlamıştır.

Aktif olarak sahada yer alan ve yaptıkları eylemlerin daha maliyetli olduğunu bilen terör örgütleri günümüzde teknolojinin ve internetin getirmiş olduğu yenilikler çerçevesinde kendilerine siber alanda da yer bulmuşlar ve siber ortamı yeni faaliyet alanı olarak kullanmaya başlamışlardır. Weimann (2005) “*Modern Terörizm İnterneti Nasıl Kullanıyor?*” isimli çalışmasında da terör örgütlerinin neden siber dünyada yer aldığını ve neler yaptıklarını ortaya koymaya çalışarak, internetin erişilebilirliği, kolay kullanımı ve daha büyük kitlelere hitap etmesi gibi gerekçeler göstererek internetin terör örgütleri için neden cazip olduğunu ifade etmiştir.

Günümüzde özellikle de son 20 yılda gerçekleşen eylemlere bakıldığı zaman terör örgütlerinin eylemlerini ciddi anlamda online platformlara taşıdığı görülmektedir. Gerek eleman temini gerekse de maddi kazanç anlamıyla kullanılan internet ve sosyal medya diğer taraftan kapsamlı dezenformasyon çalışmaları için de kullanılabilir. El-Kaide ile başlayan bu sürecin DAESH/İŞİD (ed Devlet’ul İslamiy el-İrak veş-Şam’d / Irak ve Şam İslam Devleti) ve PKK/PYD (Partiya Karkerên Kurdistanê - Kürdistan İşçi Partisi / Partiya Yekitiya Demokrat - Demokratik Birlik Partisi) ile devam ettiği bu terör örgütlerinin ve terör örgütü mensuplarının sosyal medya hesaplarından yaptıkları paylaşımlarda açıkça görülmektedir. Bu çalışma temel olarak terör örgütü PKK’nın sosyal medya üzerinde ne tür faaliyetlerde bulunduğu sorunsalı üzerinden temellenmektedir.

Bu çalışma, modernleşmenin ya da başka bir deyişle teknolojinin sağlamış olduğu kolaylıklardan hareketle terör örgütlerinin interneti kullanma amaçları üzerinden Türkiye’de halen aktif olan PKK terör örgütünün interneti hangi çerçevede kullandığını analiz etmeyi

amaçlamaktadır. Bu çerçevede çalışma içerisinde öncelikli olarak terör ve terörizm kavramları tanımlanacak daha sonrasında terör örgütlerinin siber dünyayı hangi amaçlarla kullandığı detaylandırılacak ve daha sonrasında ise PKK'nın siber dünyadaki faaliyetleri değerlendirilecektir.

1. TERÖR VE TERÖRİZM

Terör ve Terörizm iç içe geçmiş kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Esasen terör ve terörizm kavramları, üzerlerinde çalışılmaya başlandıkları günden itibaren uluslararası hukuk ve uluslararası hukukun öznesi olan devletler için herkes tarafından kabul edilen müşterek bir tanıma sahip olmamıştır (Taşdemir, 2006, s.9). Bu kavramları tanımlayan uzmanların, devletlerin ve şahısların yaklaşımları ortak bir tanımda uzlaşmayı zorlaştırmaktadır. Devletlerin yaşamış oldukları terör olayları da tanımlama noktasında devletler arasında farkların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Türkiye, İngiltere, Kolombiya ve diğer benzeri ülkeler her ne kadar terör örgütleri ile mücadele eden devletler olsalar da bu ülkelerin yapmış oldukları terör tanımları arasında da büyük farklar bulunabilmektedir. Bu da terör kavramının daha çok devletlerin karşılaştıkları eylemler özelinde bu eylemler neyi niteliyorsa ona yönelik tanıma sahip olduğunu göstermektedir.

Diğer bir durum ise devletlerin terörizmi siyasi bir malzeme olarak ele almasıdır. Bir devletin “özgürlük savaşçısı” veya “gerilla” olarak adlandırdığı bir şahsı başka bir devlet “terörist” ilan edebilmektedir. İsrail-Filistin arasındaki çatışma buna güzel bir örnektir. Dolayısıyla tanımlarda, yapılan eylemlerin muhatapları ve ideolojileri ön plana çıkmaktadır.

Fakat bu tanımlar genel itibarıyla terör eylemlerinin kime karşı, hangi amaç ve ideoloji ile gerçekleştirildiğine bakılarak yapılmasından ve sonucunun dikkate alınmamasından dolayı eksik kalmaktadır (Güzel, 2002, ss.14-15). Bu durum doğal olarak terör konusunda evrensel bir tanımın kabul görememesine ve terörle küresel mücadele de devletler arasında anlayış farkının yaşanmasına neden olabilmekte ve sorun teşkil etmektedir (Topal, 2004, s.10). Wardlaw'ın (1989, s.19) “*Terörizmin kontrol edilmesindeki en önemli problem, bunun tanımlamasıdır*” görüşü, terörle mücadeledeki bu sorunu destekler niteliktedir. Buna rağmen, tanımlar ve yaklaşımlardaki çeşitlilik, terörün farklı yön ve kapsamlara sahip olduğunu da göstermektedir (Özdağ ve Öztürk, 2000, s.52).

11 Eylül 2001 tarihinde Amerika'da İkiz Kulelere düzenlenen terör saldırısıyla beraber terör tamamen küresel bir sorun olarak görülmeye başlanmış ve uluslararası arenada tüm ülkeler ortak bir tanımlama arayışına girişmiştir (Gürler, 2005, s.268). Tanım sorunu için birçok hukuki, siyasi veya ideolojik sebebin bulunması izahtan varestedir. Bu bağlamda, temel sebeplerden bahsetmek konuyu anlama açısından yeterli olacaktır.

Latince “terrere” kökünden gelmekte olan terör kelimesi “*korkudan panik ve dehşete düşürmeye sebep olma*” gibi anlamlara gelmektedir (Wilkinson, 1974, s.9). Kavram literatüre ilk olarak 1789 Fransız ihtilaliyle birlikte girmiş, 27 Temmuz 1794 yılında, 1400 civarında insanın aynı mahkemelerden giyotine gönderilmesiyle sonuçlanan dönem “*La Terreur*” olarak anılmıştır (Tanilli, 1990, s.18). Türkçe karşılığı “*korkutma, yıldırma*” anlamlarına gelmektedir (Türk Dil Kurumu, 2022). Aslında hem dünya tarihinde hem İslam tarihinde teröre başvuran gruplar var olmuştur. Hasan Sabbah önderliğinde pek çok Selçuklu Devlet adamına suikast düzenleyen Haşhaşiler buna örnek olarak gösterilebilir (Demirel, 2002, s. 26). Çarlık Rusya'sında ihtilal öncesi ortaya çıkan “*Norodnikler*” ya da “*Narodnaya Volya*” (Halkın İradesi), Çar'ın yöneticilerine suikast düzenleyen bir örgüt olarak bilinmektedir (Özgürel, 2001, s.6). Terör kavramının tanımlanmasına ilişkin ilk çabalar Miletler Cemiyeti tarafından gerçekleştirilmiş ve 1934 yılında başlayan çalışmalar 1937 yılında “*Terörün Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi*” ile uluslararası sistemde terör kavramını tanımlamaya yönelik bir ilk olsa da (Ataman, 2006, s.12), bu sözleşme devletler tarafından yeterli oranda onay alamamış ve hiçbir zaman da yürürlüğe girememiştir. Bu sözleşmede terör kavramı, genel itibari ile şiddet ve şiddet tehdidi oluşturmayı bir yöntem olarak belirleyen ve bu sayede korku ortamı oluşturarak insani değer yargılarından uzak, acımasız yöntemlere başvuran ve stratejik olarak eylemlerin toplumda yankı bulması için faaliyetlerde bulunulan bir eylem olarak tanımlanmaktadır (Laqueur, 1987, s.96).

Walter Laqueur (1984, ss.209-213) terör kavramını, “*Terör başlı başına bir ideoloji değil, oldukça farklı siyasi kanaatlere sahip kişilerin kullanacağı bir isyan stratejisidir. Her şeye hizmet edebilir ve belirli bir değerler sistemi ile bağlı değildir*” diyerek tanımlamaktadır. Özdağ ise siyasi bir perspektif ile terör kavramını ele almaktadır:

"Terör irrasyonel bir hareketler dizisi değil, zayıf olan bir politik örgütlenmenin kendinden daha güçlü politik örgütlenmeye taleplerini

dayatmak için, bir mantık silsilesi çerçevesinde geliştirdiği şiddet olaylarının bütünüdür. Bu anlamda terör, politik-militer hareketlerin iktidara geliş için kullandığı metotlar bütünü olarak da adlandırılabilir. Özetle terör, zayıf olan politik hareketin demokratik çözüm yollarını dışlayarak şiddet uygulanmasıyla toplumsal korkuyu ve yığınlığı, rakibin politik ve askeri mağlubiyetini hedefleyen stratejidir" (Özdağ, 1996, s.31).

Terör kavramı 3713 sayılı Terörle mücadele Kanunu birinci maddesinde şu şekilde yapılmıştır:

“Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir” (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2022).

Sıklıkla karıştırılmalarına rağmen terörizm ve terör farklı kavramlardır. Terörizm, politik hedeflere ulaşabilmek için terörün kullanılması durumudur. Silva (2015, s.2) terörizmin sistematik girişim ve eylemlerden oluştuğunu ifade eder. Yani terörizmi, bir düşmana sahip olmaktan veya bir amaçtan ziyade bir yöntem olarak kabul eder. Genel olarak terörizmi, bir ideoloji etrafında örgütlenen çok fazla kişinin şiddet kullanarak, mevcut siyasi sistemi hedef alan faaliyetler olarak görebiliriz (Çeşme, 2005, s.41). Terörizm, politik amaçlar için kasten terör ortamı yaratmaktır ve eylem gerçekleşmemiş olsa da istisnasız bir felsefe veya ideolojiye dayanır (Altuğ, 1995, s.18). Bu iki kavram arasındaki farkı kısaca ifade edecek olursak, terör bir eylem veya durum iken, terörizm bir süreçtir (Çınar, 1997, s.199). Terörün tasarlanarak sistematik bir şekilde kullanılmasıdır ve bir amaca dayanır. Terör gayri ihtiyarı bir şekilde meydana gelebilir, lakin terörizm birey veya toplum bazında korku, panik ve ümitsizlik duygusunu yaygınlaştırarak, devlete olan güvende çatlaklar oluşturup, sosyal yapıyı tahrip etmek ve bu sayede hedeflerine ulaşmaya çalışır (Türkiye Barolar Birliği, 2006, s.179). Terörizmde aynı terör kavramı gibi genel kabul görmüş bir tanıma sahip değildir. Fakat bu çalışma terör ve terörizm kavramları üzerine eğilmeyeceği için çok detaya girilmeyecektir.

2. TERÖRİZM, PROPAGANDA VE ALGI YÖNETİMİ İLİŞKİSİ

Propaganda pek çok kavram gibi tarihi köken olarak eski dönemlere dayanan önemli bir kavramdır. Papa XV. Gregor 1622 yılında Roma Katolik Kilisesinin resmi organı olan Sacra Congregatio de Propaganda Fide kurularak, Katolik doktrinini dünyaya yaymak ve güçlendirmek hedeflenmiştir (Qualter, 1980, s.255). Yine pek çok kavram gibi modern anlamda Fransız ihtilaliyle karşımıza çıkan propaganda, I. Dünya Savaşı döneminde yoğun olarak kullanılmıştır. Savaş bölgelerinde uçaklardan atılan broşürler yazılı propaganda tekniklerine örnek olarak gösterilebilir. II. Dünya savaşıyla propaganda artık daha önemli bir hal almıştır. Nazi Almanya'sı propaganda bakanlığı bile kurmuştur (Mermer, 2007, s.2). Propaganda kavramının tarih içinde etkisini ciddi manada gösterdiği örneklerden bir diğeri de 1950-1953 yıllarında gerçekleşen Kore savaşıdır. Çinliler savaşta ele geçirdikleri esirlere uyguladıkları metotlar ile esirleri neredeyse kendi ülkelerine düşman etmiştir (Brown, 1978, ss.225-226). Bu minvalde tarihsel sürece bakıldığında, çoğunlukla dini gruplar, siyasi iktidarlar, muhalifler veya rakipler tarafından politik amaçlarla kullanıldığı söylenilebilir. Ancak günümüzde daha çok siyasi partiler ve terör örgütleriyle ilişkilendirilmiş bir kavram haline gelmiştir.

Günümüzde propaganda çağrıştırdığı anlamlardan dolayı insanlar tarafından olumsuz bir şekilde algılanmaktadır (Akarcalı, 2003, s.17). Propaganda, önemli fikirleri yaymak veya desteklemek manasında olup, Latince'de “*yaymak, tohum ekmek*” anlamlarında kullanılmaktadır (Jowett ve O'Donnell, 2012, s.2). Ayrıca Jowett ve O'Donnell (2012) bu çalışmasında propaganda teriminin “*yalanlar, çarpıtma, aldatma, manipülasyon, zihin kontrolü, psikolojik savaş, beyin yıkama ve palavra*” gibi olumsuz kelimelerle birlikte sıklıkla kullanıldığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda bir ideolojik söylemin bilinçli ve isteyerek insanların zihnine ekilme süreci demek doğru olacaktır (Çetin, 2016, s.1). Bütün bu söylenenlerden anlaşılacağı üzere, sadece yeni bir fikrin empoze edilmesini propaganda olarak tanımlamak tek başına yeterli değildir. Çünkü mevcut fikri dönüştürmek ve belli bir kalıba sokmak içinde propagandaya başvurulmaktadır. Diğer bir taraftan propaganda günümüzde daha yumuşak bir şekilde de kullanılmaktadır. Siyasi diplomasi, yumuşak güç gibi ifadeleri kullanan ülkeler, politikalarını geniş kitlelere yaymak için propagandaya başvururlar (Alan, 2015, s.84). Buna ilaveten son dönemlerde psikolojik operasyon, algı operasyonu ve algı yönetimi gibi ifadelerinde propaganda

kavramı ile yakın bir manada kullanıldığı bilinmektedir (Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi, 2018, s.5). Propaganda ile ilgili söylenenlere dikkat edildiğinde, propagandanın asıl hedefinin insan olduğu ve bireyleri nüfuz ederek yönlendirebilmek için kullanıldığı söylenebilir.

Algı yönetimi ve propaganda kavramları yapıları itibariyle iç içe geçmiş durumdadır. Özdağ'a göre (2015, ss.13-15) algı yönetiminin "*propaganda, psikolojik savaş, örtülü operasyon*" sayesinde gerçekleştiğini belirterek, 20. Yüzyıl başlarında ise bu üç yöntemin bir araya gelmesiyle daha sistematik bir yöntem olan "*enformasyon savaşının*" ortaya çıktığını iddia etmektedir. Algı yönetimi kavram olarak da yöntem olarak da son yıllarda oldukça popüler hale gelmiştir. Yoğun propagandaya maruz kalan kitlelerin algı yönetimi aracılığıyla yönlendirilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Algı yönetiminin esas itibariyle iki temel unsuru vardır. İlk olarak, bir şeyin doğru olmadığı iddiasından yapılan kandırma ve aldatma, ikinci olarak da doğrulama sanatı olduğu söylenebilir (Özer, 2008, s.19). Bir terim olarak Amerika Birleşik Devletleri tarafından kullanılmaya başlanan algı yönetimi kavramı, I. Dünya Savaşı sırasında psikolojik savaşın bir aracı olarak kullanılmış, günümüzde ise hem sosyolojik gelişmelerin etkisi hem de teknoloji ve iletişimin gelişmesiyle bilimsel bir kavram haline gelmiştir (Aslan, 2015, s.3).

Daha önce de ifade edildiği gibi, günümüzde propaganda kavramı terör örgütleri ile yakından ilişkilendirilmektedir. Buna sebep olarak terör örgütlerinin ihtiyaç duyduğu unsurları karşılayabilmek için sıklıkla propagandaya başvurması gösterilebilir.

Her organizasyon gibi terör örgütlerini de oluşturan ana unsurlar söz konusudur. Bunlar ideoloji, örgüt, şiddet ve destek olmak üzere 4 ana başlıkta toplanabilir (Telci, 2018, s.10). Terörizm kavramının tanımını incelerken, istisnasız her terör örgütünün bir ideolojiye dayandığı anlaşılmaktadır. İdeolojiler, akla nazaran duygulara daha çok hitap ederler (Sökmen, 2012, s.105). İdeoloji, kavram olarak farklı tanımları olmasına rağmen, öncelikle bir motivasyon unsuru olması ve meşru felsefi bir zemin oluşturması açısından, daha çok işlevsel bir vazifeye terör örgütleri için hayati bir unsur niteliği taşır. Terör örgütleri, mensuplarına uyguladıkları yoğun propaganda ile ideolojilerini benimsetmeyi amaçlarlar. Propaganda, ideolojik unsur bağlamında bu noktada önem arz eder.

Terörizm için önemli bir diğer unsur olan örgüt unsuru, terörist faaliyetleri gerçekleştirmek için belli bir hiyerarşik yapıya dayalı, sistematik bir çalışma biçimine sahip, yasadışı gizli organizasyonlar olarak tanımlanabilir. Terörist gruplar, faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için bu örgüt unsurunu kullanarak yapılanmaya ihtiyaç duyarlar. Propaganda dahil silahlı veya silahsız eylemler için gerekli olan ekip bu örgütlü yapının içinde bulunur.

Bir ideolojiye dayandırılarak kurulan örgütlü yapı sayesinde, terörist grup faaliyetlerini gerçekleştirebilir. Terörün kelime anlamından da anlaşılacağı üzere, toplumu korkutma ve yıldırma hedefine ulaşabilmek için, şiddet unsuruna başvurmak zorundadır. Terörist grup gerçekleştirdiği veya gerçekleştireceği eylem ile vermek istediği mesajı iletebilmek için de propagandaya ihtiyaç duymaktadır.

Son olarak destek unsurunu ele aldığımızda, terörist grupların finans, katılım, lojistik gibi iç ve dış desteklere ihtiyaç duydukları bilinmektedir. Örgütlerin hayatta kalabilmeleri için bu destekleri sağlamaları şarttır. Bu nokta da propagandaya ihtiyaç duyan terör örgütleri, yapacakları propaganda ile gündem oluşturup, toplayacakları illegal bağışlar ile finansal desteği, uluslararası arenada kendilerini destekleyecek bir devlet bularak da lojistik destek elde etmeye çalıştıkları görülmektedir. Ayrıca bu propaganda ile kendilerine meşruiyet kazandırmayı amaçlamaktadırlar. Daha önce de ifade edildiği gibi, bir devlet için terör örgütü olarak kabul edilen bir organizasyon başka bir ülke tarafından farklı ve meşru bir şekilde tanımlanabilmektedir. Örnek olarak, bir terör örgütü olan PKK'nın Suriye uzantısı olan PYD/YPG'nin, DEAŞ gibi radikal bir örgüt karşısında seküler bir görüntü çizerek ve örgüt içinde kadın savaşçıların varlığı gibi unsurları ön plana çıkararak yaptığı propaganda sonuç vermiş, DEAŞ ile mücadele eden devletler tarafından sempati görüp destek sağlamasına neden olmuştur (Oktav, Dal ve Kurşun, 2018, ss.5-11). PYD/YPG bu sayede uluslararası arenada meşru bir zemin kazanmada önemli bir adım atarken, aynı anda lojistik ve finansal desteğe de sahip olmuştur.

Öne çıkan bu dört unsur üzerinden propaganda değerlendirilirken, bu dört unsurun ve genel itibarıyla bir terör örgütünün en temel ihtiyacının insan olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Eğer bir örgüt yeteri kadar taban oluşturamaz veya kendisine mensup faal örgüt elemanlarına sahip olamazsa bu dört unsur bir anlam ifade etmeyecektir. Bir örgüt, PYD/YPG örneğinde olduğu gibi destek bulabilir fakat bunun konjonktürel bir destek olduğu,

politik ve uluslararası şartların değişmesi ile bu desteğin azalması veya tamamen durmasının mümkün olduğu unutulmamalıdır. Yine ideolojisi ne kadar güçlü olursa olsun eğer ideolojisini kullanacağı bir taban veya eleman yoksa, ideoloji de tek başına bir örgütü ayakta tutmak için yeterli olmayacaktır. Terör örgütlerinin şiddet unsurunu kullanacağı eylemlerini gerçekleştirebilmek için de insana duyduğu ihtiyaç ortadadır. Dolayısıyla terör örgütlerini oluşturan bu dört unsur bağlamında, aslında bir örgütü ayakta tutan yegâne faktör insandır. Terör örgütlerinin bu dört unsuru işletebilmesi için bu insan faktörünü sağlaması gerekmektedir. Bundan dolayı örgütsel propaganda, kendisine taban oluşturup insan faktörünü karşılaması açısından bir terör örgütü için hayati önem arz etmektedir. Eğer bir terör örgütü propaganda yapamaz ise kendisine bir taban oluşturamayacaktır. Kendisine taban oluşturamamış bir örgütün hedeflerine ulaşamayacağı izahtan varestedir.

3. TERÖR ÖRGÜTLERİ İÇİN İNTERNETİN ÖNEMİ VE KULLANIM ALANLARI

İnternetin günümüz dünyasında en büyük güçlerden birisi haline geldiği bir hakikattir. Bu güç, kısıtlamaları aştığından dolayı ve toplumun her kesiminin kolay bir şekilde kullanımına açık olması sebebiyle, terör örgütleri için de en cazip silahlardan birisi haline gelmiştir (Weimann, 2006b, s.11). Öyle ki, El-Kaide liderlerinden Ayman-Al Zawahiri, Irak cephe sorumlularından Abu Musab Al-Zarkavi'ye 2005 yılında gönderdiği mektupta şu ifadelere yer vermiştir:

“Öyle bir savaştayız ki, bu savaşın yarısından fazlası medya ortamında yapılıyor. Sakın bunu göz ardı etmeyin” (U.S. National Intelligence Report, 2005).

Bu sözler internetin günümüz kadar yaygın olmadığı 2005 yılında, sosyal medyanın aktif olarak kullanılmadığı dönemde söylenmiş olmasından dolayı önemlidir. Çünkü bugün medya, internet sayesinde boyut değiştirmiş, daha aktif hale gelmiş ve Zawahiri'nin 2005 yılında söylediğinden daha da önemli bir statüye kavuşmuştur. Dolayısıyla terörizm için verimli bir iletişim kanalı haline gelen internet, terörist faaliyetlere de kolaylık sağlamaktadır (Rollins ve Clay, 2007, s.14).

Bugün Türkiye'de ve dünyada faal olan tüm terörist yapılanmaların internette faaliyet gösterdiği uluslararası güvenlik birimlerince rapor edilmiştir (Weimann, 2007a, s.48). Başta propaganda olmak üzere birçok konuda destek sağlamak amacıyla internetin terörist gruplarca

kullanıldıkları yabancı istihbarat servisleri tarafından kabul edilmektedir (Sipress, 2004, s.4). 90'lı yıllarda sohbet (chat) odaları aracılığıyla başlayan propaganda çalışmaları, terör örgütlerine ait web sitelerinin yaygınlaşması ile terörle mücadele eden güvenlik birimlerinin dikkatini bu yöne çekmeyi başarmıştır (Rollins ve Clay, 2007, s.11).

Günümüzde internet ve sosyal medya, terör örgütlerine klasik iletişim araçları ve klasik eylemlere göre daha farklı avantajlar sağlamıştır (Carafano ve Weitz, 2008, s.4). Bu avantajların, sınırsız ve kolay erişim, yasal kontrolün kısıtlı olması, geniş bir kitleye bir anda ulaşabilme imkânı, anonim olarak iz bırakmadan etkileşimde bulunma, minimum maliyet, insanlardaki sosyalleşme eğilimi, sürü psikolojisiyle kitleleri harekete geçirme, silah ve şiddete başvurmadan verilmek istenen mesajın hedefe ulaştırılması olduğu söylenebilir. Bailey (2006, s.529) bu avantajları kullanarak terör örgütlerinin, gizli ve hızlı iletişim imkânı elde ettiğini, bu sayede finansal ve operasyonel eylemlerini eskiye nazaran daha rahat ve etkili yöneterek, güvenlik güçlerini daha çok zor durumda bıraktıklarını ifade etmiştir. Bu avantajların artık tamamen farkında olan terör örgütleri, internetin ve dolayısıyla sosyal medyanın bütün nimetlerinden faydalanmaktadırlar (Weimann, 2006a, s.25).

Terör ve internet ilişkisinin araştırılmaya başlandığı 2000'li yıllardan itibaren pek çok araştırmacı ve yazar bu konu üzerine eğilmiştir. Ancak Weimann bu konunun yeterince analiz edilmediğini söyleyerek teröristlerin hangi amaçlarla interneti kullandıkları konusunda tezler üretmiştir. “*Terror On The Internet*” isimli çalışmasında Weiman (2006a), internet ve sosyal medyanın doğası gereği uluslararası ve kaotik oluşunun, sunduğu anonimliğin ve küresel erişimin, terörist gruplara eylemleri için ideal bir alan sağladığını ifade etmiş ve modern teröristlerin İnterneti propaganda dâhil 8 farklı amaç için kullandıklarını ileri sürmüştür. Bu amaçların, propaganda ve meşruiyet kazanma, psikolojik savaş, siber terör, finansal kaynak sağlama, örgüte üye temini, örgüt üyelerinin eğitimi, ağ oluşturma ve bilgi alışverişi ve son olarak bilgi toplayıp eylem planlama ve bunun koordinesi olduğunu ileri sürmüştür.

3.1. Propaganda ve Meşruiyet Kazanma

Propagandanın terörist gruplar için neden önemli olduğu ve niye hayati öneme haiz olduğu çalışmanın ilgili kısmında ifade edilmiştir. İnternetin yaygınlaşması ile beraber terörist gruplar propaganda faaliyetlerine bu mecrada daha uygun bir ortam bulmuş ve propaganda için

interneti kullanmaya başlamışlardır. Bugün interneti kullanan herkes tarafından bilindiği üzere, bilgisayar ve akıllı telefonlar vasıtasıyla terör örgütlerinin video ve görsel öğeleri kullanarak propagandalarını pek çok sosyal mecrada paylaştıkları malumdur.

Teröristlerin propagandaların bir dizi hedef ve kitleyi kapsadığı, buna göre ilk hedefin potansiyel veya fiili örgüt mensuplarını etkilemek ve onlarla beraber düşman gördükleri hedefe karşı mücadele etmektir. Diğer hedef ise uluslararası arenayı ve düşman ideolojileri, fikirleri doğrudan veya dolaylı yoldan etkilemektir (UNODC, 2012, ss.3-4).

Bununla beraber terör örgütleri için hem eylemlerini meşru zemine oturtmak hem de örgüt olarak uluslararası arenada bir terör örgütünden ziyade meşru bir yapı görüntüsü vermek içinde internet kullanımını oldukça önemlidir. Terör eylemlerinin sorumluluğunu üstlenmek oldukça dikkat çekici bir durumdur. Eskiden basın açıklaması şeklinde eylemlerini üstlenen teröristler (Kingston, 1995, s.209) bugün artık bunu sosyal medyada yapmakta, hatta daha da ileri giderek eylemlerini YouTube, Facebook, Instagram, Twitter vb. gibi sosyal medya sitelerinde canlı olarak yayınlamaktadırlar. Bu konuda önde gelen örneklerden biri, El-Kaide kökenli Somali'de bulunan El-Şebbab isimli örgütün 2013 yılında bir alışveriş merkezine düzenledikleri saldırıyı gerçek zamanlı olarak Twitter üzerinden paylaşmalarıdır (Weimann, 2014, ss.8). Yine, DEAŞ'ın yaptığı paylaşımlar buna örnek olarak gösterilebilir. DEAŞ yaptığı eylemleri yayınlarken, bunların Müslümanlara uygulanan zulümlere karşı onursal bir mücadele diye yorumlayarak, eylemlerini ve kendisini meşru göstermeyi amaçlamıştır (Şenol vd. 2016, ss.195).

Bu doğrultu bugün PKK, DEAŞ, YPG gibi pek çok örgütün sosyal medya propagandaları bunlara örnek olarak gösterilebilir.

3.2. Psikolojik Savaş

Terör örgütleri, eylemlerinin neticesinde ortaya çıkan fiziki zarardan ziyade ortaya çıkacak olan psikolojik etkiyi önemsemekte ve hedeflerini yönlendirme arayışındadırlar (Acar, 2012, s.179). Bu amaçla terörist gruplar, düşman olarak gördükleri ülkelerde gündem oluşturmak veya gündemi değiştirmek, kamuoyunu şekillendirmek, devlete olan halk desteğini zayıflatmak, toplum üzerinde korku ve panik havası oluşturmak, sempatanlarında ve destekçilerinde pozitif bir imaj bırakıp moral vermek

ve güvenlik güçlerini de-moralize etmek için sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadırlar (Weimann, 2006a, s.9).

Eski bir terörist olan Brezilyalı Carlos Marighella “*Sinir Savaşı veya psikolojik savaş, kitle iletişim araçlarına dayanan bir savaş tekniğidir*” diyerek psikolojik savaş için iletişim araçlarının dolayısıyla bugün en önemli iletişim aracı olan internetin önemini vurgulamış olmaktadır (Kazan, 2016, s. 118). Teröristler, fotoğraf ve video paylaşarak ve bunları efektlerle süsleyerek zihinlerde travma oluşturmayı istemektedirler. Nitekim devlete ve halka “*artık kimse güvende değil*” mesajı vermek isteyen teröristler, esirlerine yaptıkları işkenceleri, infaz ettikleri insanları, imha ettikleri tank, uçak, helikopter vb. araçları ve intihar bombacılarının eylemlerini paylaşmaktadırlar (Weimann, 2007b, s.5).

Psikolojik savaşın bir diğer boyutu ise, ideoloji ve dini söylemler kullanılarak kendileri dışındaki herkesi ötekileştirerek, kendilerine meşru bir zemin kazanmaya çalışmaktır. DEAŞ ve El-Kaide gibi grupların Batı düşmanlığı adı altında hedef ülkelerde gerçekleştirdikleri eylemler ve söylemler ile hem o ülkelerde bulunan Müslümanları kendilerine katılmaya teşvik etmekte hem de destekçilerinin bağlılıklarını artırmaya çalışmaktadırlar. Bundan dolayı, Batı dünyasında İslamofobik düşünceler gün geçtikçe yayılmakta ve İslam dini ile ilgili kötü bir izlenim bırakmaktadırlar (Awan, 2017, s.9).

3.3. Siber Terörizm

Bu kavram, internetin gelişmeye başladığı 90’lı yıllarda dile getirilmiştir (Alınak, 2004, s.2). Siber güvenlik uzmanları “*çevrimiçi terörizm (online terrorism)*” şeklinde de ifade etmektedirler. Siber terörizm, belirli bir sosyo-politik amaca ulaşabilmek için bilgisayar ve bilgisayar sistemlerinin kullanılarak hedef kitlenin baskı altına alınması olarak da tanımlanmaktadır (Yalman, 2018, s. 260).

Siber terörizm bugün küresel bir “tehdit” olarak yorumlanmaktadır (Alınak, 2004, s. 9), çünkü ihtimal dâhilinde olan, borsa sistemlerini ele geçirerek ekonomilere zarar verme, hava sistemlerini ele geçirerek uçakları düşürme (Weimann, 2004, s.5) vb. gibi eylemler henüz gerçekleşmemiştir. Dolayısıyla, askeri, finans, sanayi, telekomünikasyon veya medya gibi sektörlerin alt yapı sistemlerine yapılabilecek saldırılar ihtimal dahilinde olduğu için bir tehdit olarak algılanmaktadır. Bugün hackerler tarafından site

çökertme veya e-posta yoluyla zararlı yazılımları dağıtmak dışında çok fazla bir siber saldırı örneği gösterilememektedir (Denning, 2000, s.5).

3.4. Finansal Destek Sağlama

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi, terörist grupların başta internet olmak üzere iletişim araçları sayesinde ciddi gelir elde ettiğini ve bu grupların dört farklı yöntemle fon sağladıklarını yaptığı çalışmayla ortaya koymuştur (UNODC, 2012, s.7). Bu yöntemler;

- a. *Doğrudan isteme:* Sempatizanlarından, destekçilerinden web sitelerini ve sohbet odalarını kullanma
- b. *E-Ticaret:* Online mağazalarda ürün satılarak (özellikle kitap, dergi vb. gibi ideolojik materyaller) gelir oluşturma
- c. *Online işlem araçları:* İnternet üzerindeki özel platformlar sayesinde kredi kartı ve banka transferlerini gerçekleştirme
- d. *Hayır kurumları:* Terör örgütleriyle organik bağlarını gizleyen yasal kurumların resmi internet sayfalarından bağış organizasyonları düzenleyerek, toplanan paraları terör örgütlerine aktarma

Bugün pek çok terör örgütü, bu yöntemleri kullanarak yüksek miktarda gelir elde etmektedir (Weimann, 2004, s.7). Bunlar dışında, online kimlik hırsızlığı, kredi kartı kopyalama vb. gibi dolandırıcılık yöntemleriyle de finansal kaynak sağlamaktadırlar. İnternet üzerinden gerçekleştirilen bu yöntemlerin takip edilmesinin zorluğu, terörist grupları bu alana yönlendirmektedir. Örneğin LTTE isimli örgüt, 1997 yılında Sheffield Üniversitesi'nin bilgisayar sistemlerine sızıp akademisyenlerin hesaplarından Sri Lanka'daki bir hastaneye bağış toplayarak örgüte aktarmıştır (Richards, 2014, s.57).

Terör örgütlerinin internet üzerinden milyarlarca dolar finans oluşturmalarından dolayı Birleşmiş Milletler tarafından Uluslararası Terörizmin Finansman Kaynakları ile Mücadele Sözleşmesi hazırlanmış, Türkiye ise 10 Ocak 2001 tarihinde bu sözleşmeyi imzalamıştır (FATF, 2004, s.22).

3.5. Örgüte Üye Temini

İnternetin sağladığı küresel iletişimin kolaylığı, bireylerin eskiye nazaran daha kolay bir şekilde terör örgütlerine katılımını kolaylaştırmıştır (Gray ve Head, 2009, s.403). Bir örgütün hedeflerini gerçekleştirmesinde en temel ihtiyacının insan faktörü olduğu, bu çalışmanın ilgili yerlerinde söz

edilmişti. İnternetin sağladığı gizlilik sayesinde hedef kitlesine propaganda yapan terör örgütleri, kazandıkları sempatanları tespit ederek onlar ile iletişime geçmekte ve bir dizi ikna sürecine sokmak suretiyle sempatanlarının örgüte katılımlarını sağlamayı amaçlamaktadır. Sosyal medya, daha geniş kitleye propaganda yapmaya olanak sağlamakta ve daha çok sempatan kazanmayı kolaylaştırmaktadır.

Sempatanların katılımını sağlamak için uygulanan strateji, literatüre “sohbet çağırsı (online chat)” olarak geçmiştir (Counterterrorism and Intelligence Subcommittee, 2011, s.15). Geçmişte toplum içinde gizliden ve daha az kişiye yapılan propagandalar, internetin getirdiği avantajlar sayesinde daha az riskli ve daha çok etkili bir hale gelmiştir.

3.6. Örgüt Yapılanması ve Örgüt Üyelerinin Eğitimi

Klasik terörist organizasyonları genelde hiyerarşik bir formatta olmasına rağmen, günümüzde ortaya çıkan organizasyonlar daha yatay bir yapılanmaya sahip olmaktadır (Gray ve Head, 2009, s.402). İlginç olan konu ise bu grupların daha tehlikeli olduğunun ifade edilmesi (Weimann, 2004, s.9) ve internet sayesinde daha kolay organize olup iletişim kurduklarının bilinmesidir.

İkna sürecinden geçerek örgüte katılan şahıslar, interaktif ortamlarda hem ideolojik hem de pratik eğitimlerini almakta ve örgüt yapılanmasına dahil olmaktadır. İdeolojik materyallerin dışında, silah ve patlayıcı kullanma eğitim videoları, siber terör yöntemleri, video ve makaleler aracılığıyla, eğitime alınan kişilere veya sempatanlara öğretilmektedir. Örnek olarak El-Kaide'nin sanal ortamda yayınladığı “Inspire” dergisi “Annenizin Mutfağında Bir Bomba Yapın” isimli bir makale yayınlamıştır (Spencer, 2010). Bugün sanal ortamda eğitim alan bu kişilere “modern terörist” ifadesi kullanılmaktadır (Weiman, 2014, s.4).

3.7. Ağ Oluşturma ve Bilgi Alışverişi

İnternetin iletişimi kolaylaştırdığı gerçeğinden yola çıkarak, şahıslar, gruplar veya kurumlar arasında iletişimin daha hızlı ve daha gizli olduğunu söylemek mümkündür. Bundan dolayı, özellikle gizli bir şekilde bilgi alışverişi sağlamak ve illegal yapılarını idare etmek amacıyla, internet teröristler içinde çok cazip hale gelmiştir (UNODC, 2012, s.10). İnternet tabanlı çalışan e-posta hesapları, sosyal medya uygulamaları, sohbet programları gibi araçlar kullanılarak örgüt ağını geliştirmek ve örgüt mensupları arasında iletişimi sağlamak kolaylaşmıştır.

3.8. Bilgi Toplama, Eylem Planlama ve Koordinasyonu

İnternet teknolojisinin gelişmesi ve milyarlarca sayfalık bilgiyi içinde barındırması, istenilen bilgi ve detaylara anında ulaşılması açısından, herkesin işini kolaylaştırdığı bir gerçektir. Terör örgütleri de herkes gibi bu kolaylıktan istifade etmektedirler. Eylem yapmak istedikleri yer hakkında detay ve bilgilere internet üzerinden kolayca ulaşıyor olması, eylemin plan ve hazırlık aşamasında süreci hızlandırıp yine eylemi koordine etmede internetin aktif bir şekilde kullanılması, internetin, teröristlerin en gözde aracı haline gelmesine neden olmuştur.

Küresel çapta bilinen en büyük terör olayı olan 11 Eylül saldırısının tüm planlama ve koordinasyonu internet üzerinden yapılmıştır. İnternetin kısıtlı bir denetime tabi olması, teröristleri harekete geçirmiş ve gönderilmeyen e-postaların CIA radarına takılmadığını fark etmeleriyle beraber, taslak olarak kaydettikleri mesajlar üzerinden bu saldırıyı planlamışlardır (Gray ve Head, 2009, s.400).

Daha önce de değinildiği gibi, sadece e-posta hesapları değil, sosyal medya platformları ve sohbet odaları bu planlama ve koordinasyon faaliyetlerinin uygulandığı alanlar olarak ön plana çıkmaktadır.

4. Terör Örgütü PKK: Ortaya Çıkışı ve Niteliği

PKK terör örgütü, Irak, İran, Suriye ve Türkiye topraklarının belirli yerleşimlerini içeren bölgede bir devlet kurma hedefiyle şiddeti kullanan Marksist-Leninist bir terör örgütüdür. Örgüt, söz konusu bölgede bir Kürdistan devleti kurmayı hedeflerken bunun için terörist faaliyetlere başvurmayı esas almaktadır. Bu hedefe yönelik terör eylemlerini sadece Türkiye Cumhuriyeti'ne ait kurumlara değil, bölge halkına ve o bölgedeki teknik geri kalmışlığı giderecek yatırımlara da gerçekleştirmektedir (Temizöz, 2012, s.80).

PKK'yı kurmaya yönelik ilk adımlar, Diyarbakır'a bağlı Fis Köyünde 25 Kasım 1978 tarihinde atılmıştır. Kurulacak olan illegal yapının programı belirlenerek; merkezi Türkiye'nin Güneydoğusu olan bağımsız bir Kürdistan devleti kurmak için silahlı ve şiddet dayalı ya da başka bir deyişle terörizm temelli bir yapı teşkil edilmiştir.

1978'de yapılan toplantı neticesinde sözde bir "partileşme" ile gerçekleştirilen faaliyetlerin kitlelere ulaştırılabileceği kararına vararak bu tarihe kadar Apocular / Kürdistan Devrimcileri olarak bilinen isimlerini PKK (Partiye Karkaren Kürdistan/Kürdistan İşçi Partisi) olarak belirledi. Bu

tarihten itibaren gerçekleştirilecek faaliyetlerin sözde parti kurallarına göre gerçekleştireceklerini ifade etmişlerdir (Temizöz, 2012, s.66). 1970'lerin başında fikri olarak temelleri atılıp 1978'te kuruluşunu duyuran örgüt, 15 Ağustos 1984 tarihinde yapılan Siirt/Eruh ve Hakkâri/Şemdinli saldırılarına kadar geçen süreçte, örgüt yapısını oluşturma ve oluşturulan sistemi yaşatma adına çeşitli faaliyetlerde bulunmuş, başta finans olmak üzere birçok konuda yurt dışında destek aramış ve belli ölçüde de bu desteğe bir karşılık bulmuştur (Başbuğ, 2014, ss.15-19).

PKK Terör örgütünün Marksist-Leninist çizgide kurulup, süreç içerisinde etnik teröre dönüştüğünü söylemek mümkündür. Özellikle 1990'lardan itibaren söz konusu etnik terör ön plana çıkmış, bölücü ve ayrımcı söylemi kullanarak gerçekleştirdiği terör eylemlerini bir etnik çatışma olarak göstermeye çalışmıştır. Bu doğrultuda kültürel farkları bile terör eylemleri için kullanmaktan çekinmemesi de söz konusu etnik terörün göstergesi olmuştur. Lakin kültürel farklılıkların tek başına etnik çatışmayı ortaya çıkarmayacağı bilinmelidir (Başbuğ, 2014, ss.19-23). Bu durumun PKK'nın bir terör örgütü olduğunun göstergesi olarak yorumlamak daha doğru olacaktır.

Başbuğ (2014), 1985-1991 arası dönemi örgütün gücünü pekiştirmeye çalıştığı, 1991-1992 arası yılların çatışmaların artık sokaklara yansıdığı, 1992-1993'lü yılların ise örgütün kontrolü ele geçirmeyi hedeflediği dönem olarak adlandırmıştır. 1993-1995 arası yılları ise dengelerin değiştiği, 1995-1998'li yılların ise örgütün farklı arayışlar içerisinde olduğu ve düşüş yaşadığı dönem olarak ifade etmektedir. 1998-1999 arası dönem bölücü terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan'ın yakalandığı dönemdir. 1999-2010 arası dönemi ise örgütün Kürdistan devleti kurmaktan ziyade varlığını kurtarmaya çalışma dönemi olarak adlandırmaktadır (Başbuğ, 2014, s.78). Kasım 1978 tarihinde kurulan PKK terör örgütü ilk zamanlarda gizliliğe oldukça önem veriyse de 12 Eylül'ün etkisiyle ilk silahlı eylemini gerçekleştirdiği 15 Ağustos 1984 tarihine kadar örgüte taban oluşturma adına propaganda ve eğitim faaliyeti yürütmüştür.

PKK, Eruh ve Şemdinli baskınlarından sonra 1989 yılına kadar geçen sürede, yerel halka yoğun bir terör uygulamıştır. Gerçekleştirdiği köy baskınları ile bölge halkını örgüte destek vermeye zorlamıştır. Bu desteği sağlamak için şiddete başvurması ve şiddeti ilk araç olarak görmesi terörist bir yapılanma olduğunun bariz göstergelerindedir. 1989-1995 arasında, örgütün gerilla aşamasına geçme çabasında olduğu görülmektedir. Bu

süreçte yerel halka yönelik terör eylemlerine devam eden örgüt, diğer taraftan kamu görevlilerine karşı da eylemlere başlayarak, Devlete karşı güç gösterisinde bulunmayı hedeflediyse de halktan beklediği desteği bulamamış aynı zamanda güvenlik güçleri tarafından ağır kayıplar verdirilmiştir. 1995-1999 yılları arasında ise söz konusu eylemlerin bölgeden çıkarak büyük şehirlere ve Türkiye'nin batısına da ulaştığı görülmektedir. Fakat bu yönelimde örgüte başarı getirmemiş, Öcalan'ın 1999 yılında yakalanması ile de şok yaşayan örgüt eylemsizlik kararı almıştır. 2004 yılına kadar eylemsizlik süreci devam etse de bu tarihten sonra tekrar faaliyete geçmiş ve küçük kesintiler dışında faaliyetlerine günümüze kadar devam etmiştir (Taşkın, 2011, ss.24-25).

Yukarıda bahsedildiği üzere PKK, hedefine ulaşmak için konjonktüre göre farklı şekillerde adlandırırsa da çeşitli stratejiler geliştirerek terör eylemlerine başvurmaktadır. Asıl hedefi sözde bir Kürt devleti kurmak olan PKK, bu hedefine ulaşmak için bazı kademeleri ara hedef olarak belirlemiştir. Bu ara hedefler; Kürt kimliğini tanıtmak, Özerk yönetimler, söz konusu ülkelerde özerk Kürt devletlerini kurmak ve son kertede 4 parçadan oluşan birleşik Kürt devletinin hayata geçirmektir (Başbuğ, 2014, ss.212-214).

Şartlara ve zaman göre değişen ara hedeflere sahip olan PKK terör örgütü, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Kürt kökenli vatandaşları sindirmeye, Batı'da ise Kürt kimliğiyle etnik milliyetçilik yaparak bir etnik kimlik inşa etmeye çalışmıştır. Uluslararası alanda ise ülkelerin kabul edeceği genel geçer söylemler üzerinden propaganda yaparak varlığını sürdürme ve meşruiyet kazanmaya çalışmıştır (Beren, 2013, s.75).

Öğrenen bir terör örgütü olarak nitelendirilen PKK, konjonktüre göre değişimler geçiren, eylemlerini buna göre gerçekleştiren bir örgüt olarak karşımıza çıkmaktadır (Demir, 2008, ss.57-88). Öğrenen bir örgüt olarak nitelendirilse de her terör örgütü gibi farklı fikirlere ve ideolojisini tehdit edecek bireysel öğrenmeye şiddetle karşı çıkmaktadır. Daha önce de bahsedildiği gibi, bir örgütün hayatta kalabilmesi için bir ideolojiye sahip olması ve o ideolojiyi sürdürmesi hayati önem arz etmektedir. Dolayısıyla PKK'da mensuplarının farklı fikirlere sahip olmasını veya bireysel öğrenme faaliyetlerine girmesini ideolojisine ve buna bağlı olarak kendisine tehdit olarak görmektedir. Varlığını uzun yıllardır sürdürmesi ve terör eylemlerine devam etmesi bunun açık bir göstergesidir. Burada öğrenen bir örgüt olarak nitelendirilmesindeki temel kasıt ise şartlara ve zamana bağlı olarak teknik

ve stratejik gelişimlere açık olması ve bu doğrultuda söylem ve eylem geliştirebilmesidir. PKK terör örgütü ile mücadele ederken, söz konusu terör örgütünün konjonktüre adapte olan yapısı iyi analiz edilmeli ve onunla mücadelede bu analizin önemli olduğu unutulmamalıdır.

Bu bağlamda PKK terör örgütünün niteliği ele alındığında, arkasındaki dış destekleri, finansal kaynakları, bölgesel ve küresel alanda gelişen siyasi durumlara, örneğin Suriye Krizi'nde PYD/YPG yapılanması ile mevcut durumlara çok hızlı uyum sağlayan ve buna göre strateji belirleyen, hedefine ulaşmak için göstermelik veya ara hedefler belirleyip bu doğrultuda her yola başvuran ahlaki, hukuki ve de insani değerlere sahip olmayan tam bir terör örgütüne has özelliklere sahip olduğu söylenebilir.

PKK terör faaliyetlerini hiçbir zaman terk etmemiş ancak zaman zaman stratejik bir hamle olarak sözde ateşkesler ilan etmiştir. PKK, ilk tek taraflı "sözde ateşkes" ilanını 20 Mart 1993'te ilan etmiş, 1 Kasım 2015 Genel seçimleri öncesinde ise sekizinci kez tek taraflı "sözde ateşkes" ilan etmiş ve toparlanma/strateji belirleme arayışlarına girmiştir (Kaplan, 2015).

5. PKK ve İnternet

PKK, terör örgütleri içinde, ilk televizyon kanalına sahip olmasından dolayı, görsel ve işitsel iletişimin önemini çok iyi kavradığını göstermiş bir örgüttür (Işık, 2009, s.68). Propaganda çalışmalarının da bir terör örgütü için ne kadar önemli olduğunu, internet öncesi ve sonrası dönemde yapmış olduğu propaganda çalışmalarıyla ispatlamıştır. İnternet öncesi dönemde pek çok gazete ve dergide propaganda yapmış, yasal boşlukları çok iyi değerlendirerek, isim değiştirerek farklı kimliklerle yayın hayatına devam eden gazete ve dergilerle propaganda faaliyetlerine devam etmeye çalışmıştır. Ancak internetin gelişmesiyle beraber bu propaganda faaliyetlerine internette devam etmiştir (Demir, 2018, s.31). Özellikle 2007 yılından sonra internete daha fazla önem veren örgütün, günümüzde doğrudan veya dolaylı olarak propagandasını yapan yüzlerce web sitesi bulunmaktadır (Bural, 2017). “*PKK'nın İletişim Stratejisi*” isimli raporda (Demir, 2018), PKK terör örgütünün özellikle bazı kitleleri hedef alarak propaganda faaliyetlerini ortaya koymuş, buna göre hükümet, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa'da yaşayan vatandaşları, propagandasının odağı haline getirmiştir. PKK'nın bu propaganda stratejisinden beklentisi, uluslararası arenadan yaptığı mağdur edebiyatıyla destek görmek ve kendisini meşru göstermektir. Yine TSK aleyhinde yaptığı propaganda ile dışarıya karşı TSK'yı karalamak, içeride ise TSK üzerinde

baskı kurmayı amaçlamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı bünyesinde, İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı koordinasyonunda hazırlanan “*Hibrit Tehdit Hibrit Terörizm-PKK, DEAŞ, FETÖ*” isimli raporda, PKK’nın askeri olmayan yöntemlerden siber saldırılara da başvurduğu ve propaganda faaliyetlerinin de örgütün en çok uyguladığı taktikler arasında yer aldığını bildirmiştir. Raporda aynı zamanda Hibrit bir stratejiye başvuran PKK’nın, klasik bir terör örgütü olarak nitelendirilmesinin eksik olacağı belirtilmiştir (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2021).

Her ne kadar PKK’nın genel olarak internet, özel olarak da sosyal medya faaliyetleri bu makalenin konusu olsa da örgüte ait tüm internet sitelerinin isimleri ve ayrı ayrı incelenmesi bu makalenin kapsamını aşmaktadır. Yine örgüt sempatanlarına veya mensuplarına ait sosyal medya hesaplarını da ele almak mümkün değildir. İnternet aleminin büyüklüğü, örgüte ait sitelerin kapatılması veya bir tarihte açık olan sosyal medya hesabının başka bir tarihte kapatılmış olması, bu türden incelemenin zorluğunu göstermektedir. PKK’nın internet ve sosyal medyadaki eylemleri örgüt propagandası yapan iki site üzerinden ve Twitter aktiviteri üzerinden örneklendirilecektir.

PKK terör örgütüne ait “Hezen Parastine Gele Kurdistan” isimli internet sitesi¹, makale boyunca aktarılan terör örgütlerinin interneti kullanma amaçlarının açık örneklerinden bir tanesidir. Söz konusu sitede, örgütü meşrulaştırma ve propaganda, psikolojik savaş, örgüt mensuplarının eğitimi için gerekli çalışmalar paylaşılmaktadır. Aynı zamanda örgütün gerçekleştirdiği terör eylemlerini de yine aynı amaçlar doğrultusunda paylaşmaktadır.

Bahse konu olan sitede “PKK Tarihi” adlı sekme de “PKK Yıl Dersleri” adı altında paylaşılan yazı dizilerinde PKK’yı meşru bir hareket gibi gösterme adına makaleler paylaşılmaktadır.² Yine aynı internet sitesinde “Türkiye Gençliğini Kürdistan’da Devrimcilik Yapmaya Çağırıyoruz” adlı makalede, örgüte eleman temini için çağrıda bulunulmuş, aynı zamanda bu çağrı yapılırken ideolojik bir dil kullanılarak, ideolojik yapısını ortaya koyarak mensuplarına da çizgisini hatırlatma eylemi bu sayede göstermiştir;

¹ Erişim adresi: <https://www.hezenparastine.com/tr/>

² Erişim adresi: <https://www.hezenparastine.com/tr/pkk-tarihi>

“Ya da bugün Kürdistan'da Kürt halkının yanında yer alınmayacak, ne zaman alınacaktır? Faşizme karşı bugün durulmayacak, ne zaman durulacaktır? Enternasyonalist görevler bugün yerine getirilmeyecek, ne zaman yerine getirilecektir?”

Evet, Che'nin dile getirdiği gibi: “Sorun, saldırının kurbanına başarı dilemek değil, onun kaderini paylaşmaktır; kişi, zaferde ya da ölümden onunla olmalıdır” sözlerine, sadece sözlerle mi destek sunulacaktır? Bir iki açıklamayla mı yetinilecektir? Bir iki gösteriyle mi dayanışmamızı sunmuş olacağız?” (Engin, 2016).

Söz konusu internet sitesinde yaptığı terör eylemlerini veya Türk Silahlı Kuvvetlerinin Operasyonlarını da yine psikolojik savaş ve propaganda eksenli haberleştirerek paylaşmaktadır. Haberlerinde çarpıtmaya da giden PKK, sempatanlarını kaybetmemek için afaki rakamlar söyleyerek Türk Silahlı Kuvvetlerine ağır kayıplar verdirdiğini iddia eden minvalde paylaşımlara da bu sitede yer vermektedir. Millî Savunma Bakanlığı'nın resmi Twitter hesabında 17 Haziran 2022 tarihli Pençe-Kilit Operasyonu Bölgesinde 6 PKK'lı teröristin etkisiz hale getirildiğini duyurduğu paylaşım (tcsavunma, 17 Haziran 2022) sonrası PKK ise aynı tarihte “hazenparastine.com isimli sitede” Türk Ordusu'na yönelik terör eylemi gerçekleştirdiğini iddia edip, Türk Ordusu'ndan “işgalci” diyerek bahsetmiş ve açık bir şekilde karalamaya çalışmıştır. Bu haberle aynı zamanda Türk Silahlı Kuvvetlerinin kendisine yönelik yaptığı operasyonlar neticesinde mensuplarında ve sempatanlarında moral kaybı olmaması için hiçbir veri ve delile dayanmaksızın 17 Türk askerini şehit ettiğini iddia ederek, takipçilerine moral aşılama çalıştığını net bir şekilde göstermiştir (HPG Basın İrtibat Merkezi, 2022).

PKK interneti sadece yukardaki amaçlar için değil aynı zamanda finansal destek sağlamak adına da kullanmaktadır. “Google”da arama yapıldığında hakkında İngilizce “Wikipedia” bilgisi girilmiş olan ve “Kürt Kızılayı” olarak adlandırdıkları sözde yardım kuruluşunun “heyva sor a kurdistane” isimli internet sitesi³ bunu açık bir şekilde göstermektedir (Wikipedia, ty). Söz konusu internet sitesi, yaptığı paylaşımlar, kullandığı dil ve dağıttığı materyaller ile terör örgütüne ait bir kuruluş olduğunu ve topladığı yardımlar ile PKK'ya finansal destek kaynaklarından olduğunu göstermektedir. Site tanıtımında kendisiyle ilgili şu bilgileri vermiştir;

³ Erişim adresi: <https://www.heyvasor.com/tr/>

“Heyva Sor a Kurdistanê; 1993 yılından Almanya’da Bochum kentinde kuruldu. O günden bugüne Almanya’nın genelinde 190 çalışanı ile faaliyet yürüten ve her geçen gün büyüyen, muhtaç sahibi insanların umudu, hayırseverlerin gözbebeği, her koşul ve şartta mağdur insanların yardımına koşan ve bütün çalışmalarını her yıl çıkardığı broşür ile halkımıza ve yardımseverlere rapor eden Kürdistan’ın tek yardım kurumudur” (Heyva Sor a Kurdistanê, 2012).

Bahse konu olan açıklama, kendilerini meşru bir yardım kuruluşu olarak göstermeye çalıştıklarını açıkça göstermektedir. Lakin sözde “Kürdistan’a” ait yardım kuruluşu olduğunu iddia ederek, “Kürdistan” diye bir bölgenin varlığını zımnem kanıtlamaya çalışarak, kendilerini meşrulaştırmaya yönelik bir dil kullandığı gözler önüne serilmektedir. Yine aynı site incelendiğinde banka hesap numaraları, “paypal” gibi ödeme yöntemlerini kullanarak bağış topladıkları görülebilir. Bağış için yayınladıkları broşür ise PKK terör örgütüne ait bir organizasyon olduğunu kanıtlar niteliktedir. 2019 yılında yayınladıkları bir makalede bunu şu şekilde göstermektedirler;

“Efrin’de yaklaşık iki yıldır Türk devleti ve ona bağlı çetelerin işgali devam etmektedir. Her gün kaçırılma, işkence ve talan haberleri gelmeye devam etmektedir. Saldırıları ve işgal nedeniyle göçetmek zorunda almış Efrin’lilerden yaklaşık 150 bini şu an Şehba bölgesinde 5 kamp ve 40 köyde çok zor şartların altında yaşama tutunmaya çalışmaktadırlar. Türk devletinin ve ona bağlı çetelerinin bu bölgeye yönelik saldırıları da devam etmektedir. Bunun son örneği ise Tıl Rıfat’ta yapılan katliamdır.”⁴

Broşür incelendiğinde, yukardaki metnin benzerleriyle dolu olduğu, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin durmadan kötülendiği ve bölgenin Kürdistan olduğu iddia edildiği açık bir şekilde fark edilmektedir. Kullanılan bu üslup ile bir yandan Türkiye Cumhuriyeti karalanmakta ve işgalci diye tanımlanarak bölgenin Türkiye Cumhuriyeti’ne ait olmadığını iddia etmekte, diğer bir yandan ise durmadan bölgeye Kürdistan diyerek bölge ismi belgelenmeye çalışılmaktadır. Aynı zamanda bu broşürler üzerinden ajitasyona başvurularak bağış adı altına finansal destek talep edilmektedir. Örneklerden de anlaşılacağı üzere örgüt, interneti propaganda, psikolojik savaş, finansal destek, eleman temini, ideolojik eğitim gibi konuların

⁴ Erişim adresi: <https://www.heyvasor.com/wp-content/uploads/2020/01/Bro%C5%9F%C3%BCr-2019.pdf>

tamamında aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Örnek olarak özellikle bu iki site gösterilmiştir. Çünkü ilk verilen site neredeyse PKK'nın sözde kahramanlıkları ve Türk ordusuna verdiği zararlar ile doluyken, yardım kuruluşu olduğunu iddia eden site ise, Türkiye Cumhuriyeti'nin katliam yaptığını iddia ederek, örgütün kendisiyle çeliştiğini ve söylemlerinin hakikatle örtüşmediğine örnek teşkil etmektedir.

PKK'nın yapmış olduğu propagandanın karalama kampanyası olması dışında aynı zamanda psikolojik bir savaş olduğu da unutulmamalıdır. Sosyal medya aracılığıyla özellikle TSK başta olmak üzere Türkiye için yaptığı karalama kampanyaları, yurt dışındaki ülke ve vatandaşlarını etkileyerek Türkiye'yi baskına altına almak için yapmış olduğu psikolojik savaştır (Çeşme, 2011, s.176).

PKK'nın da pek çok terör örgütü gibi siber terör faaliyetleri bulunmaktadır. Kendilerini "*Mezopotamiahackers*" olarak adlandıran terör örgütünün uzantısını deşifre etmeye çalışan Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, 2020-21 yıllarında yaptığı 3 ayrı operasyonla 12 şüpheliyi gözaltına almıştır. Yaptıkları sıkı takip sonrasında operasyonları gerçekleştiren siber ekipler, örgütün 294'ü kamu kuruluşlarına ait olmak üzere toplam da 2.754 "hack" girişiminde bulunduğunu tespit etmiştir (Anadolu Ajansı, 2021a).

Yine Ankara Emniyet Müdürlüğüne bağlı Terörle Mücadele ekiplerinin 7 Aralık 2021 tarihinde, terör örgütü PKK'nın hacker yapılanması olan aynı gruba yönelik yaptığı operasyon sonucu 7 kişiyi tutuklamıştır. Tutuklanan kişilerden M.D. isimli terörist, *Mezopotamiahackers* grubunun PKK adına internette faaliyette bulunduğunu itiraf etmiştir. İtirafında, yaptıkları siber saldırılar sonucu devlete ait bilgilere, devlet memurlarının kişisel bilgilerine yetkisiz erişim kullanarak ulaştıklarını ifade eden terörist, bu bilgileri Avrupa'da bulunan örgüt mensuplarına gönderdiklerini ve hacklenen kamu kurumlarına ait sitelere örgüt indeksini yerleştirerek ANF isimli haber sitesinde bunu bir PKK propagandası olarak yayınladıklarını söylemiştir (Anadolu Ajansı, 2021b).

Son zamanlarda azalan terörist sayısını artırmak için, Twitter, Instagram ve Facebook'u aktif olarak kullanan PKK, başlattığı kampanyalar ile sayısını artırmaya çalışmaktadır (Star, 2017) Üye temini için propaganda faaliyetlerinin ne kadar önemli olduğu ve PKK'nın bu propagandaya sıklıkla başvurduğu bilinmektedir (Çeşme, 2011, s.192). DEAŞ terör örgütünün

Suriye’de eylemlerini artırmasının ardından PKK/PYD tarafından Facebook’ta açılan “*The Lions of Rojova*” isimli sayfa 20.000’den fazla takipçiye ulaşmıştır. Sözü edilen Facebook sayfası sayesinde PKK, “*DEAŞ ile mücadele adı altında*” Batılı ülkelerin vatandaşlarını örgüt bünyesine katmıştır (Bural, 2021, s.100).

Bilgi edinme koordinasyon faaliyetleri içinde interneti kullanan PKK, sosyal medya uygulamalarını kullanarak, sosyal mecrada yapılan paylaşımlar üzerinden harita analizleriyle konum belirleyip, saldırı planı yapabilmekte veya bölgeyi terk etmektedir. Terör ve güvenlik uzmanı Abdullah Açar, Zeytin Dalı Harekatı’nda teröristlerin sosyal medyayı takip ettiğini ve askerlerin güvenliği, operasyonun gidişatı için güvenlik güçlerinin sosyal medyayı kullanmaması gerektiğini söylemiştir (Gazete Vatan, 2018).

Toplumsal örgütlenme adına halkı kışkırtmak içinde sosyal medyaya başvurulduğu bilinen bir yöntemdir. Bu bağlamda, TSK ve EGM’nin 2015 yılında eş zamanlı olarak başlattığı “*Hendek Operasyonları*” boyunca, birçok ilde ve yurt dışında bulunan PKK sempatanlarının halkı kışkırtıp sokak çatışmalarına sebebiyet vermek için Twitter başta olmak üzere sosyal medyayı organize bir şekilde kullandığı görülmüştür.

SONUÇ

Terör eylemleri her ne kadar sadece günümüzün sorunu olmasa da geçmişten bu yana gerek tanımlama konusunda gerekse de terör eylemlerinin çeşitliliği konusunda büyük değişimler ve dönüşümler yaşanmıştır. İlk terör faaliyetlerinin çeşitli çalışmalarda Milattan Önce devrim hükümdarlarının kendilerine muhalif olan kişilere uygulamış oldukları eylemler olduğu belirtilmiş olsa da tarihsel süreç içerisinde terör büyük değişikliklere uğramıştır. Yine çoğu araştırmada modern terör algısı olarak 1789 Fransız İhtilali sonrası gerçekleştirilen eylemler gösterilse de “modern” kavramının da tarihsel süreç içerisinde dönüşüme uğradığını söylemek mümkündür. Ulrich Beck’in çalışmalarında sürekli olarak dile getirmiş olduğu Risk Toplumu kavramı ve Refleksif Modernleşme olgusu aslında gerek modernitenin geçirdiği evrim gerekse de terör eylemlerinin geçirmiş olduğu dönüşümü açıklamada önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çerçevede modern terör algısının aslında 1789 Fransız İhtilali ile başladığını kabul etsek bile teknoloji ile beraber gerçekleşen terör eylemlerinin ya da faaliyetlerinin değerlendirilmesini modernite üstü terör eylemleri olarak belirtebiliriz. Çünkü terör geleneksel metotlar dışında da

kendisini göstermeye başlamış ve internetin, sosyal medyanın hatta belki de ilerleyen dönemlerde yapay zekanın getireceği olumlu durumları kendi lehine olumsuz eylemleri için de kullanabilecektir. Bu kapsamda günümüz dünyasında uluslararası sistemde büyük yer tutan sosyal medya ve internet olgusu da terör örgütlerinin en aktif kullandıkları alanlar olarak ön plana çıkmaktadır. Gerek eleman temini gerek provokasyon gerek planlama gerekse de eylem potansiyeli nedeniyle internet ve sosyal medya günümüz dünyasında olumlu yönleri dışında da çok fazla kullanılmaktadır. El-Kaide terör örgütü interneti ve sosyal medyayı en aktif kullanan örgüt olarak belirtilse de arkasından gelen DAESH/İŞİD ve PKK/YPG terör örgütleri de bu platformları kendi amaçları için aktif bir şekilde kullanabilmekte hatta Hollywood'a taş çıkartacak aktif videolarla da kendi eylemlerine zemin hazırlamaktadırlar.

İnternetin getirmiş olduğu hayalet olabilme potansiyeli, maliyetlerin daha da azaltılması, eylem yapacak kişilerin motivasyona çok fazla ihtiyacı olmaması gibi durumlar da aslında terör örgütlerinin uzun zamandır arayıp da bulamadığı fırsatlar olarak değerlendirilebilir. Eylemleri gerçekleştirmek için eylem yapacakları yere gitme ihtiyacına gerek duymayan terör örgütleri bu kapsamda hem zamandan hem de maddi açıdan büyük olanaklara sahip olmuşlardır. Fakat bu durum terör örgütleri için olumlu olarak görünmekte bireyler ve devletler için de bir o kadar olumsuz duruma dönüşmektedir. Daha aktif politikalar izlemek zorunda olan devletler bu kapsamda bilişim dünyasına daha fazla maddi kaynak ayırmak zorunda kalmakta ve yapılacak eylemlerin doğruluğunu araştırmak için de daha fazla zamana ihtiyaç duymaktadırlar.

Uluslararası politikada devletler arasında ortak tanımlama sorunu ile başlayan terör le mücadele sorunu bu çerçevede günümüzde internet ortamında da yayılmış ve devletlerin ortak mekanizmalar oluşturabilmesinin önünü tıkamaya başlamıştır. Gerek PKK/YPG gerekse de diğer terör örgütleri ile aktif mücadele edebilmek için ortak bir yapı oluşturmanın zorluğu maalesef giderek artmaktadır. Büyük devletlerin kendi çıkarları çerçevesinde terör örgütlerini tanımaları ya da tanımamaları, desteklemeleri ya da desteklememeleri de terör ile mücadelede gerçekten terör sorunu yaşayan devletlerin aktif mücadelesini daha da zorlaştırmaktadır.

Suriye İç Savaşı ile birlikte güney sınırında oluşturulmaya çalışılan olası terör devletine yönelik mücadele eden Türkiye, bu kapsamda bölgede gerçekleştirmiş olduğu Şah Fırat Operasyonu, Fırat Kalkanı Harekâtı, İdlib

operasyonu, Zeytin Dalı, Barış Pınarı Harekâtı ve Bahar Kalkanı Harekâtlarında karşılaşmış olduğu en büyük sorunlardan bir tanesi bölgedeki terör örgütü mensuplarının online provokasyon ve algı yönetimi faaliyetleridir. Örneğin, TSK'nın yapmış olduğu operasyonlarda terör örgütü mensuplarının “TSK'nın hastaneyi vurdu” gibi sosyal medya hesaplarında yapmış olduğu yalan yanlış haberler hemen hemen dünyanın her yerindeki medya organları tarafından paylaşılmış ve ülkemiz bu noktada eleştirilmeye başlanmıştır. Fakat TSK'nın olayın doğru olmadığını dakikalar içinde canlı görüntüler ile paylaşması ve hastaneyi görüntülemesi dezenformasyonu engelse de bu tür haberlerin sürekli olarak yapılması gerek internete gerekse de sosyal medyaya yönelik engelleyici bir tavrın uluslararası kuruluşlar ve devletler tarafından alınması gerekmektedir. Bu durumun yakın gelecekte gerçekleşme ihtimali ise neredeyse imkânsız görünmektedir.

Bu kapsamda, terör eylemleri ister geleneksel isterse de modern tekniklerle de gerçekleşse terör her zaman terördür ve gerek bireylerin gerekse de devletlerin varlığına yönelik ciddi sonuçlar doğurabilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akarcalı, S. (2003). *2. Dünya Savaşında iletişim ve propaganda*. İmaj Yayınevi.
- Alan, A. E. (2015). Propaganda aracı olarak ganbot diplomasi. Gürdal Ülker (Ed.). *Propaganda, algı, ideoloji ve toplum inşasına dair incelemeler* içinde (ss.83- 99), BETA Yayınları.
- Alınak, O. (2004). *Siber terörizm raporu*. No:2, TASAM.
- Altuğ, Y. (1995). *Terörün anatomisi*. Altın Kitaplar.
- Anadolu Ajansı (2021a). *Ankara TEM ekiplerince PKK'nın hacker gruplarına yönelik operasyon düzenlendi*. Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/ankara-tem-ekiplerince-pkknin-hacker-gruplarına-yönelik-operasyon-duzenlendi/2440645>,
- Anadolu Ajansı (2021b). *Yakalanan PKK'nın hacker grubu üyeleri, örgütün siber saldırılarını anlattı*. Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/yakalanan-pkknin-hacker-grubuyeleri-orgutun-siber-saldirilarini-anlattı/2451171>.
- Aslan, M. N. (2015). Sosyal medyada algı yönetimi. *International Multilingual Academic Journal*, 2(1).
- Ataman, H. (2006). *Bomba felsefesinin dönüşü*. Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, s.12

- Awan, A. N. (2017). *Terör örgütlerinin sosyal medya kullanımı: IŞİD örneği*. Değerlendirme No: 59, ORSAM Yayınları.
- Başbuğ, İ. (2014). *Terör Örgütlerinin Sonu. Remzi Kitabevi*, İstanbul, 5. Basım, ss. 232.
- Beren, S. (2013). *Demokratikleşen Güvenlik Terörle Mücadelede Değerlerin Korunması*. Karınca Yayınları, Ankara, ss. 17-29.
- Brown, J.A.C. (1978). *Beyin yıkama*. Behzat Tanç (Çev.), Boğaziçi Yayınları.
- Bural, E.B. (2017). *PKK terör örgütünün kitle ikna silahları ve propaganda yöntemleri*. Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, <https://21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/terorizm-ve-terorizmle-mucadele/pkk-terror-orgutunun-kitle-ikna-silahlari-ve-propaganda-yontemleri>
- Bural, E.B. (2021). *Sosyal medya istihbaratı açık kaynak istihbaratında yeni bir boyut*. Yeditepe Yayınevi.
- Carafano, J. ve Weitz, R. (2008). *Combating enemies online: State sponsored and terrorist use of the internet*. Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, <https://www.heritage.org/defense/report/combating-enemies-online-state-sponsored-and-terrorist-use-the-internet>.
- Güzel, C. (2002). Korkunun korkusu: Terörizm. Güzel C. (Ed.). *Silinen yüzler karşısında terör* içinde (ss.7-19). Ayraç Yayınevi.
- Counterterrorism and Intelligence Subcommittee (2011). *Jihadist use of social media how to prevent terrorism and preserve innovation*. Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CHRG-112hhrg74647/pdf/CHRG112hhrg74647.pdf>.
- Çeşme, A. (2005). *Psikolojik harekat ve PKK*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Çeşme, A. (2011). *Kansız mücadelenin kanlı yüzü: Psikolojik harekât ve PKK* (2. Baskı). IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Çetin, B. (2016). Propaganda olgusu ve propagandanın Amerikanlaşması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), 239-266 . DOI: 10.18069/fusbed.61313
- Çınar, B. (1997). *Devlet güvenliği, istihbarat ve terör*. Sam Yayınları.
- Demir, C.K. (2008). Öğrenen örgütler ve terör örgütleri bağlamında PKK, *Uluslararası İlişkiler*, 5(19), ss.57-88.
- Demir, S.T. (2018). PKK'nın İletişim Stratejisi. *SETA Yayınları* 99.
- Demirel, E. (2002). *Terör*. IQ Kültür-Sanat Yayıncılık.

- Denning, D. E. (2000). Cyberterrorism: The logic bomb versus the truck bomb. *Global Dialogue*, 2(4), 29.
- Engin, H. (14 Ocak 2016). *Türkiye gençliğini kürdistanda devrimcilik yapmaya çağırıyoruz*. Erişim tarihi: 10 Haziran 2022, <https://www.hezenparastine.com/tr/gl-yaz-mainmenu-296/2016-01-14-08-55-57>.
- FATF. (2004). The Financial Action Task Force Annual Report 2003–2004, Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, <http://www.fatf-gafi.org/documents/documents/fatfannualreport2003-2004>.
- Gazete Vatan. (24 Ocak 2018). *Abdullah Ağa'dan Afrin uyarısı! PKK takip ediyor*. Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, <http://www.gazetevatan.com/abdullah-agar-dan-afrin-uyarisi-pkk-takip-ediyor-1137278-gundem/>
- Gray, D. H. ve Head, A. (2009). The importance of the internet to the Post-modern terrorist and its role as a form of safe haven. *European Journal of Scientific Research*, 25(3), 396-404.
- Gürler, A.İ. (2005). *Büyük Ortadoğu projesi ve Bush doktrini*, IQ Yayınları.
- Heyva Sor a Kurdistanê. (2012). *Hakkımızda*. Erişim tarihi: 20 Haziran 2022, <https://www.heyvasor.com/tr/derbare-heyvasor-de/>
- HPG Basın İrtibat Merkezi. (18 Haziran 2022). 17 işgalci cezalandırıldı, 2 çadır ve 2 mobesse kamerası imha edildi. Erişim tarihi: 20 Haziran 2022, <https://www.hezenparastine.com/tr/b-alamalarinmenu-299/17-ısgalci-cezalandirildi-2-cadir-ve-2-mobesse-kamerasi-imha-edildi>
- Mevzuat Bilgi Sistemi (2022). *Terörle Mücadele Kanunu*, Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf>
- Işık, M. (2009). *Terör örgütlerinin bir propaganda aracı olarak interneti kullanması*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Jowett, G. S. ve O'Donnell, V. (2012). *Propaganda and persuasion*. Fifth Edition, SAGE Publications.
- Kaplan, S. (10 Ekim 2015). PKK'nın sözde ateşkes aldatmacası. Erişim tarihi: 03 Mayıs 2022, <http://aa.com.tr/tr/turkiye/pkknin-sozde-ateskes-aldatmacasi/437506>
- Kazan, H. (2016). Terör medya ilişkisi ve medyada terör haberciliği. *Güvenlik Stratejileri*, 12(24), ss.109-146.
- Kingston, S. (1995). *Terrorism, the media, and The Northern Ireland conflict*. *Studies in Conflict and Terrorism*, 18, ss.203-230.

- Laqueur, W. (1987). Terörizmin yorumlanması. Güzel C. (Ed.). *Silinen yüzler karşısında terör* içinde (ss. 95-141). Ayraç Yayınevi.
- Mermer, A. (2007). *Propaganda nedir, propagandanın tarihsel gelişimi, propaganda türleri, propaganda teknikleri*, MHP Kadın Kolları Başkanlığı Araştırma Notları.
- Oktav Ö. Z., Parlar Dal, E. ve Kurşun A. M. (2018). *Violent Non-State Actors and the Syrian Civil War: The ISIS and YPG Cases*. Springer.
- Özdağ, Ü. (2015). *Algı yönetimi: Propaganda, psikolojik savaş, örtülü operasyon ve enformasyon savaşları*. 3. Baskı. Kripto Yayınları.
- Özdağ, Ü. ve Öztürk, M. (2000). *Terörizm incelemeleri*. ASAM Yayınları.
- Özdağ, Ü. (1996). *Kuzey Irak ve PKK*. Asam Yayınları.
- Özer, M.A. (2008). *21. Yüzyılda yönetim ve yöneticiler*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özgülrel, A. (2001). Dünyada terör hep vardı, Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, s.6.
- Qualter, H.T. (1980). Propaganda teorisi ve propagandanın gelişimi, (Ü.Oksay, Çev.), *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 35(1), (ss.255-307).
- Richards, J. (2014). An institutional history of the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE). Geneva: Centre on Conflict, Development and Peacebuilding.
- Rollins, J. ve Clay, W. (2007). Terrorist capabilities for cyberattack: Overview and policy issues, *U.S. Congressional Research Service Report*, RL33123, Erişim tarihi: 25 Mayıs 2022, <https://crsreports.congress.gov/product/details?prodcode=RL33123>.
- Silva, E. (2015). Terror as theater: Unraveling spectacle in Post 9/11 literatures, *liminatics. A Journal of Performance Studies*, 11(5), ss.1-22.
- Sipress, A. (14 Aralık 2004). *An Indonesian's prison memoir takes holy war into cyberspace*, Erişim tarihi: 22 Mayıs 2022, <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2004/12/14/an-indonesians-prison-memoir-takes-holy-war-into-cyberspace/71edfe6f-5231-479f-8bab-2a3ce9944ccf/>.
- Sökmen, A.İ. (2012). *İdeolojik boyutu ile PKK terör örgütü*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri A.B.D, Ankara.

- Spencer, R. (1 Temmuz 2010). *Al-Qaeda newspaper: Make a bomb in the kitchen of your mom*. Erişim tarihi: 22 Mayıs 2022, <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/7865978/Al-Qaeda-newspaper-Make-a-bomb-in-the-kitchen-of-your-mom.html>.
- Star. (01 Mayıs 2017). *PKK, ilanla terörist toplamaya başladı*. Erişim tarihi: 22 Mayıs 2022, <http://www.star.com.tr/guncel/tsknin-operasyonlari-sonrasi-pkknin-bittigini-gosteren-belge-haber-1213183/>
- Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi. (2018). *Kadim bir harp yöntemi: Propaganda*. Erişim tarihi: 22 Mayıs 2022, <http://sdam.org.tr/haber/142-kadim-bir-harp-yontemi-propaganda/>
- Şenol, D., Erdem, S. ve Erdem, E. (2016). “İŞİD terör örgütünün iletişim ve propaganda teknikleri”. II. Uluslararası Ortadoğu Sempozyumu Bildiri Kitabı, 192-202.
- T.C. İçişleri Bakanlığı. (2021). *Bakanlığımızca Hibrit Tehdit Hibrit Terörizm-PKK, DEAŞ, FETÖ Raporu Hazırlandı*. Erişim tarihi: 22 Mayıs 2022, <https://www.icisleri.gov.tr/bakanligimizca-hibrit-tehdit-hibrit-terorizm-pkk-deas-feto-raporu-hazirlandi>.
- Tanilli, S. (1990). *Dünyayı değiştiren on yıl: Fransız Devrimi üstüne (1789-1799)*. Say Yayınları.
- Taşdemir, F. (2006). *Uluslararası terörizme karşı devletlerin kuvvete başvurma yetkisi*. USAK Yayınları.
- Taşkın, S. (2011). Abdullah öcalan'ın yakalanması sonrası dönemde öcalan'ın PKK terör örgütü için önemi. Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, ss.117
- tcsavunma. (17 Haziran 2022). *Irak'ın kuzeyindeki teröristleri inlerinde basmaya devam ediyoruz*. Erişim tarihi: 20 Haziran 2022, https://twitter.com/tcsavunma/status/1537689105450024960?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1537689105450024960%7Ctwgr%5E%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.amerikaninsesi.com%2Fa%2Ftsk-dan-irak-ta-pkk-operasyonu%2F6621558.html.
- Telci, H. (2018). *Terör örgütlerinin algı yönetimi faaliyetleri, PKK örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Temizöz, C. (2012). *Kuruluşu, infazları, katliamlarıyla siyasallaşan PKK terör örgütü*. Togan Yayıncılık, İstanbul, ss.690
- Topal, A. H. (2004). *Uluslararası hukukta devlet destekli terörizme karşı kuvvet kullanma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Türk Dil Kurumu. (2022). *Terör*, Erişim tarihi: 22 Mayıs 2022, <http://www.tdk.gov.tr>
- Türkiye Barolar Birliği. (2006). *Türkiye ve Terörizm*. Türkiye Barolar Birliği Yayınları, s.107.
- UNODC. (2012). *The use of the internet for terrorist purposes*. Erişim tarihi: 22 Mayıs 2022, https://www.unodc.org/documents/frontpage/Use_of_Internet_for_Terrorist_Purposes.pdf
- Wardlaw, G. (1989). *Political terrorism: Theory, tactics and countermeasures*. Cambridge University Press.
- Weimann, G. (2005). How modern terrorism uses the internet. *The Journal of International Security Affairs*, (8).
- Weimann, G. (2006a), *Terror on the internet: The new arena, the new challenges, Special Research Report*, United States Institute of Peace Press.
- Weimann, G. (2006b). Virtual disputes: The use of the internet for terrorist debates. *Studies in conflict & terrorism*, 29(7), 623-639.
- Weimann, G. (2007a). Using the internet for terrorist. *Hypermedia seduction for terrorist recruiting*, 25, s.47.
- Weimann, G. (2007b). Mass Media Theater. *E-Journal, USA: Countering the Terrorist Mentality*.
- Weimann, G. (2014). New Terrorism and New Media. Research Series: 2, *Commons Lab of the Woodrow Wilson International Center for Scholars*.
- Wikipedia. (ty.). *Kurdish Red Crescent*. Erişim tarihi: 20 Haziran 2022, https://en.wikipedia.org/wiki/Kurdish_Red_Crescent.
- Wilkinson, P. (1974). *Political terrorism*. Mc Milan.
- Yalman, Y. (2018). Siber terör, terörizm ve mücadele. Şeref Sağiroğlu ve Mustafa Alkan (Ed.), *Siber güvenlik ve savunma farkındalık ve caydırıcılık içinde* (ss.259-280). Grafiker Yayınları.